

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Alaniska, H., Spets, H. & Maikkola, M. 2023. Cross-expertise mentorointi (CEM) vertaisoppimisen menetelmänä. Oamk Journal 98/2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023052648827>

Cross-expertise mentorointi (CEM) vertaisoppimisen menetelmänä

22.6.2023 - Alaniska Hanna, Spets Hanna, Maikkola Merja

Cross-expertise mentorointi (CEM) on parhaimmillaan kahden asiantuntijan tasavertaista osaamisen vaihtamista, josta molemmat saavat uusia ideoita ja työkaluja omaan työskentelynsä. Mentorointiprosessi motivoi ja antaa vertaistukea työarjen keskellä.

Vertaisoppimista voidaan kutsua myös vertaismentoroinniksi [1]. Aiemmin mentorointi on nähty kokeneemman henkilön tukena, johon kuuluu positiivinen roolimalli [2]. Nykyään vertaisuus on käsitteenä tullut myös osaksi mentorointia, ja se ymmärretäänkin vastavuoroisena oppimisena, jossa sekä mentori että mentoroitava oppivat, eikä ainoastaan mentoroitava [3] [4] [5]. Mentorointi on laajasti käytetty menetelmä ammatillisessa kehittämisessä [4], ja se on tunnistettu toimivaksi erityisesti opettajien kehittymisen tukemisessa, jota on toteutettu esimerkiksi Verme (vertaismentorointi) -verkostossa [6]. Mentoroinnin on todettu olevan hyödyllistä mentorille ja mentoroitaville [7].

Cross-expertise mentorointi (CEM) on kahden tasavertaisen asiantuntijan mentorointia ja vertaisoppimista [8], jossa ei erotella mentorin tai mentoroitavan rooleja. CEM on parhaimmillaan osaamisen vaihtamista ja asiantuntijakeskusteluja yhdessä sovitusta ja ajankohtaisista teemoista. (Kuva 1.)

KUVA 1. CEM-mentoroinnissa tärkeää ovat vertaisparien tapaamiset ja tavoitteellinen työskentely (kuva: Tirachard Kumtanom/pexels.com).

Osallistujien yhteiset tapaamiset jäsentävät työskentelyä

CEM-mallissa vertaisoppimista organisoidaan korkeakoulun taholta. Organisoiija aikatauluttaa prosessin ja hankkii prosessiin osallistujat joko ilmoittautumisen tai kutsun kautta. Organisoiija voi etukäteen rajata vertaisoppimisen teeman tai pitää sen avoimena. Mukaan osallistuvat jaetaan pareihin tai pieniin ryhmiin vapaasti tai ennakkotoiveiden perusteella. Mahdollisuuksien mukaan pari edustaa eri korkeakouluja tai yksiköjä ja halutessaan samaa tai eri oppiainetta.

Organisoiija järjestää kaikille osallistujille yhteisen aloitus-, väli- ja päätöstapaamisen. Ensimmäisessä tapaamisessa on tärkeää motivoida ja innostaa osallistujia sekä luoda osallistujien kesken kaikille sopiva etenemisaikataulu. Mentorointiparien on myös hyvä sopia mentoroinnin tavoitteista ja keskustella, millaisen tuotoksen he tekevät omista

vertaisoppimisen oivalluksista CEM-prosessin aikana. Kokemusten mukaan motivoiva asiantuntijapuheenvuoro aloitustapaamisessa innostaa osallistujia prosessin alkuun.

Välitapaaminen on vertaisoppimista edistävä etappi, joka suuntaa parien työskentelyn etenemistä. Välitapaamisessa jaetaan kokemuksia valitusta teemasta, mutta myös CEM-prosessista. Päätöstapaamisessa kootaan kaikki kokemukset vielä yhteen ja arvioidaan oman oppimisen kehittymistä. Usein parit ovat jatkaneet yhdessä keskustelua ja rakentaneet laajempaa yhteistyötä. (Kuva 2.)

Cross-expertise-mentorointi (CEM)

1. Aloitus

- Mentorointiryhmiin jakautuminen (2-3 henkilöä/ryhmä)
- Yhteisen mentorointiteeman sopiminen
- Mentoroinnin konkreettisten tavoitteiden kirjaaminen
- Mentoroinnin alustavista päivistä ja paikoista sopiminen
- Yhteisestä tuotoksesta sopiminen (esim. blogikirjoitus, video, podcast ym.)

2. Välitapaaminen

- Tavoitteiden kirkastaminen
- Toimintasuunniteman päivittäminen
- Muiden teemoihin tutustuminen

3. Lopetus

- Omien kokemusten esille tuominen
- Mentorointiprosessin reflektointi
- Yhteisten tuotosten esittely

Sinulle korkeakoulupolun kouluttaja ja kehittäjä

2021
2022
2023 **KOKKO**

www.kopeyhteiso.fi

KUVA 2. CEM-prosessi (kuva: Hanna Spets).

Yhteiset tapaamiset jäsentävät ja tuovat rakenteen vertaisten tapaamiselle. Ne myös motivoivat osallistujia työskentelyyn. Tapaamisten avulla vertaisoppiminen laajenee mentorointiparien tasolta koko ryhmän tasolle, jolloin muiden parien oivallukset voivat tuottaa oivalluksia kaikille osallistujille.

Vertaisparien tapaamiset keskiössä

Tärkeintä CEM-prosessissa ovat vertaisoppimisen parien omat tapaamiset ja työskentely. Parit tunnistavat heti prosessin aluksi yhteiset, mahdollisimman konkreettiset tavoitteet. Lisäksi he sopivat työskentelymenetelmistä ja aikataulusta, jossa huomioidaan koko prosessiin osallistuneiden yhteiset tapaamiset. Tapaamiset voivat olla kasvotusten tai etänä. Yhdessä oppiminen ei aina vaadi tapaamisia, vaan esimerkiksi yhteiskirjoittamisen avulla saavutetaan työskentelylle asetetut tavoitteet. Yhteisesti päätetty tuotos myös ohjaa tapaamisten sisältöä.

Yleensä oppimista syventää ja työskentelyä motivoi, jos pareilta edellytetään jonkinlaisen tuotoksen tekemistä prosessin päättyessä. Tuotos tekee vertaisoppimisen hyödyn näkyväksi ja konkretisoi työskentelyn tavoitetta. Tuotos voi olla vapaasti parien päätettävissä, ja menneissä toteutuksissa parit ovat useimmiten kirjoittaneet blogitekstejä valitsemiinsa teemoihin liittyneistä oivalluksistaan.

CEM kehittää korkeakoulupedagogiikan kouluttajien ja kehittäjien osaamista

Vuosina 2017–2018 KOPE-hanke organisoii CEM-prosessin korkeakouluopettajille. Mentorointiin osallistuneet opettajat kokivat mallin toimivana tapana oppia ja kehittää omaa osaamistaan [9]. Menetelmää päätettiin toteuttaa myös Kokko-hankkeessa korkeakoulupedagogiikan kouluttajille ja kehittäjille vuonna 2022, ja CEM-prosessi organisoidaan myös vuonna 2023.

Vuonna 2022 CEM-prosessiin osallistui 12 henkilöä. Prosessin mukaisesti yhteisiä tapaamisia järjestettiin kolme: aloitus-, väli- ja päätöstapaaminen, jotka pidettiin verkossa ja ne kestivät 1–2 tuntia. Mentorointiryhmien aiheita olivat muun muassa opiskelijoiden arviointi, ohjausosaaminen, yhteisöllinen oppiminen ja digitalisaatio.

Toteutettujen CEM-prosessien palautteiden perusteella osallistujat kokivat, että prosessi oli synnyttänyt uusia ideoita ja tuonut virkistävää vaihtelua työarkeen. Yhteiset keskustelut olivat olleet antoisia ja voimaannuttavia. Lisäksi osallistujat olivat saaneet vertaistukea toisiltaan. Käytänteenä CEM todettiin onnistuneeksi vertaisoppimisen menetelmäksi, ja osallistujat innostuivat soveltamaan menetelmää myös omassa työssään kollegojensa ja opiskelijoidensa kanssa. Lisäksi osallistujat kertoivat prosessin myötä verkostojensa laajentuneen:

”Ristiinpölytys oman organisaation ulkopuolisen kanssa on erittäin hyödyllistä.”

– CEM-osallistuja

”Tämä on ollut mielestäni hyvin voimaannuttava kokemus. On saanut jakaa iloja ja suruja henkilön kanssa, joka painii samojen asioiden parissa. Olen saanut antaa ja vastaanottaa ideoita oman opetuksen kehittämiseen. Onneksi meillä sujui ensitapaamisesta lähtien hyvin ja ajattelimme monista asioista samalla tavalla.”

– CEM-osallistuja

Haasteeksi osallistujat nimesivät ajankäytön, sillä opettajien moninainen työ on vaativaa ja ajan löytäminen kaikkeen kehittämiseen on vaikeaa. Vastaavia tuloksia on tunnistettu myös laajemmin esimerkiksi Verme-toiminnassa, ja tärkeää olisikin sisällyttää tällainen kehittämismahdollisuus opettajan työaikaan [6] [7]. Lisäksi haasteena mainittiin parien erilaiset toiveet mentoroinnille. Tässä auttaa, jos osallistujat etukäteen tunnistavat tarpeensa ja toiveensa mentoroinnille, ja tätä tietoa hyödynnetään parien muodostamisessa.

Toimintamalliksi opintojaksolle ja työyhteisön kehittämiseen

CEM-prosessin voi ottaa osaksi pidempää opintojaksoa, jossa opiskelijat keskustelevat opintojakson tavoitteista ja jo opitusta. Sen voi organisoida osaksi opetusta tai se voi olla opiskelijoiden itsenäinen tehtävä, joka tukee muita tehtäviä. Opettaja voi antaa opetuksen sisällöllisiä kysymyksiä CEM-pareille, tai parit voivat vapaasti keskustella opintojakson

sisällöllisistä asioista. Myös opinnäytetöiden tekemisessä CEM-työskentely voi motivoida ja jäsentää muutoin usein yksin tehtävää työtä.

CEM-vertaisoppimisen voi organisoida myös osaksi työyhteisön kehittämistä, jossa systemaattisesti saatetaan tietyt henkilöt yhteen jakamaan osaamistaan ja kokemuksiaan. Tämä voi olla pysyvä toimintamalli, jossa parit voivat vaihtua esimerkiksi vuosittain. Työyhteisönä voi olla oma yksikkö tai vaikkapa koko korkeakoulu.

Hanna Alaniska

lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakoulutus

Hanna Spets

koulutussuunnittelija

Oulun ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakoulutus

Merja Maikkola

yliopisto-opettaja

Oulun yliopisto

Tämä materiaali on osa Kokko-hanketta (Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen korkeakoulupedagogiikan kouluttajien ja kehittäjien osaamisen kehittäminen).

Hankkeen tavoitteena on kehittää ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen korkeakoulupedagogiikan kouluttajien ja kehittäjien osaamista, jotta heillä on valmiuksia toimia digitalisoituvissa ja yhteisöllisissä toimintaympäristöissä.

Kokko-hanketta koordinoi Oamk ja hanke on saanut rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä vuosille 2021–2023.

<http://www.kopeyhteiso.fi/>

Lähteet

- [1] Zhang, Z. & Bayley, J.G. 2019. Peer learning for university students' learning enrichment: Perspectives of undergraduate students. *Journal of Peer Learning* 12, 61–74. Hakupäivä 30.3.2023. <https://ro.uow.edu.au/ajpl/vol12/iss1/5>
- [2] Topping, K. J. 2005. Trends in peer learning. *Educational Psychology* 25 (6), 631–645. Hakupäivä 24.4.2023. <http://dx.doi.org/10.1080/01443410500345172>
- [3] Leinonen, R. 2012. Ammattikorkeakoulupedagogiikan kehittäminen. Opiskeluorientaatiot ja opinnäytetyön vertaistilanteet opiskelijoiden asiantuntijuuden kehittymisen tukena. Väitöskirja. Oulun yliopisto. Hakupäivä 12.4.2023. <http://urn.fi/urn:isbn:9789514298448>
- [4] Pennanen, M., Heikkinen, H.L.T. & Tynjälä, P. 2018. Virtues of Mentors and Mentees in the Finnish Model of Teachers' Peer-group Mentoring. *Scandinavian Journal of Educational Research* 64 (3), 355–371. Hakupäivä 24.4.2023. <https://doi.org/10.1080/00313831.2018.1554601>
- [5] Kupias, P. & Salo, M. 2014. Mentorointi 4.0. Talentum.
- [6] Pennanen, M., Markkanen, I. & Heikkinen, H.L.T. (toim.) 2019. VERME2 testaa: kokemuksia vertaisryhmämentoroinnin soveltamisesta. Jyväskylän yliopisto. Hakupäivä 12.4.2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7799-3>
- [7] Tynjälä P., Pennanen, M., Markkanen, I. & Heikkinen, H.L.T. 2021. Finnish model of peer-group mentoring: review of research. *Annals of the New York Academy of Sciences* 1483 (1), 208–223. Hakupäivä 21.4.2023. <https://doi.org/10.1111/nyas.14296>
- [8] Mäki, K. 2017. Törmäyttämisestä uutta huippuosaamista – Metodina Cross-expertise mentoring. *eSignals* 27.4. Hakupäivä 12.4.2023. <https://esignals.fi/kategoria/pedagogiikka/tormayttamisesta-uutta-huippuosaamista/#018a8721>
- [9] Leppäniemi, T. 2018. Vertaismentorointi pedagogisen yhteistyön ja henkilökohtaisen oppimisen kehittäjänä. *Laurea Journal* 7.11. Hakupäivä 21.4.2023. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019101833722>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 98/2023

Julkaisuvuosi: 2023

Tekijätiedot: Alaniska Hanna, Spets Hanna, Maikkola Merja

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023052648827>

Tiivistelmä: Artikkelissa esitellään cross-expertise mentorointia (CEM) yhtenä vertaisoppimisen menetelmänä ja jaetaan kokemuksia mentorointiprosessin organisoimisesta. CEM on kahden tasavertaisen asiantuntijan mentorointia ja osaamisen vaihtamista. Tärkeintä prosessissa on vertaisparien tapaamiset ja tavoitteellinen työskentely. Artikkel

Artikkeli pohjautuu kirjoittajien kokemuksiin CEM-prosessin organisoijina sekä osallistujien palautteeseen. Kokemusten perusteella CEM synnyttää uusia ideoita omaan työskentelyyn sekä antaa vertaistukea. Menetelmää voi hyödyntää myös omien opiskelijoiden kanssa tai työyhteisön kehittämisessä. Tämä julkaisu on osa Kokko-hankkeessa (2021–2023) tuotettua vertaisoppimisen artikkelisarjaa. Hankkeessa kokeiltiin ja kehitettiin erilaisia vertaisoppimisen muotoja korkeakoulupedagogiikan kouluttajille ja kehittäjille.